

January 11, 1961

Information from MVR Inspectorate on Yugoslav Intelligence Services Against Bulgaria

Citation:

"Information from MVR Inspectorate on Yugoslav Intelligence Services Against Bulgaria", January 11, 1961, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 1, Record 10, File 72. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/112548>

Summary:

The Ministry of Internal Affairs reports its intelligence findings on the activities of the Yugoslav intelligence services against Bulgaria. Working both from home and in-country, the Yugoslav intelligence is allegedly trying to gather information on a broad set of issues - ranging from trade relations within Comecon, to Bulgaria's military capacity and its potential to pose a threat to Yugoslav Macedonia.

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

197
Лично строго секретно!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
=====

Подлежи на връщане в отдел
Инспекторат след 15 дни

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 21

Органите на югославското разузнаване продължават да провеждат усилена разузнавателна дейност против нашата страна, както чрез прикритите в посолството разузнавачи, така и от собствена територия.

В югославското посолство са работили и работят доста разузнавачи, прикрити като дипломати.

Бившият втори секретар Владимир Синджилич, отговарял и по въпросите на печата, до 1954 година бил началник на УДБ гр. Зайчар и водил разузнавателна дейност против нашата страна. На 7 март 1961 година бе предупреден да напусне страната в срок от 48 часа за опит да настрои наши граждани срещу властта и провежданите от Партията и правителството мероприятия и за събиране на поверителна информация.

Добриное Секулович, бивш първи секретар, отзован през юни 1961 година, бил политически офицер в армията. Работил е 3 години в югославското посолство в Париж. Проявявал интерес към сведения от военен и политически характер. Разпространявал ревизионистична литература предимно сред хора на науката и изкуството.

Вторият секретар по стопанските въпроси Свостозар Ракич, отзован през яли 1961 година проявил голяма активност за събиране на поверителни сведения, особено по линия на СМВ.

Секретарят на военния аташе Драгима Мариич, при пътуване из страната се представял за съветски дипломат. Интересувал се за провеждана частична мобилизация, нейния размер, има ли съветски войски у нас.

Миле Бъркич, служител в консулската служба разпитва почти всички посетители най-подробно по различни въпроси, с цел да събере разузнавателни сведения. Подчертано внимание проявява към бивши военнослужащи.

Военният аташе Вицко Княжевич е служител от УДБ. Поддържа връзка с гръцки и американски разузнавачи от легациите им у нас.

Секретарят на консулската служба при посолството Светомир Михайлович Николич е работил в УДБ в Белград. Като международен футболен съдия е посетил много европейски страни.

Дипломатите-разузнавачи, прикрити в посолството, набират информация от най-различно естество. Те се интересуват предстоят ли административни промени в страната; ще се създаде ли Комитет за държавна сигурност и от кого ще бъде оглавен; какви кадрови промени са станали в Българска телеграфна агенция; какво е наложило големите промени в ЦК на профсъюзите; какви решения са взети на една от сесиите на СМВ за подпомагане на африканските страни и какви специалисти ще се изпращат там; какво поведение имат албанските представители на съветанията на СМВ и чувствава ли се у тях нежелание за участие в работата им; докога се отсрочва погасяването на отпуснатите ни от Съветския съюз заеми; увеличението на стокооборота между България, Съветския съюз и Чехословакия за сметка на заводското строителство ли е или на други стоки; какви са резултатите от преговорите между българската и гръцката правителствени делегации; къде са работили преди отговорни служители на Балкантурист, техния характер и отношението им с подчинените си; някои от тях не работят ли в ДС; разпитват ли се гражданите, посетили по линия на Балкантурист Югославия или минали транзит през нея; след изгонването на Синджилич, органите на ДС разпитват ли лицата, имали връзки със служители от посолст-

3.-

вото; водачите на спортните групи, служители на БСФС ли са или на "други служби"; водачът на една спортна група, посетила Югославия, не е ли офицер; четено ли е в първичните партийни организации решението на ЦК на БКП, с което се наказват Терпешев, Панов и другите от антипартийната група и др.

Разузнавачите-служители при посолството събират интересувашите ги сведения в разговори на приеми и срещи с наши граждани, с хора на изкуството, журналисти, писатели и др.

Главната линия на дипломатите е да въздействуват на нашите културни и научни среди.

Освен чрез устна пропаганда, служителите от посолството, чрез пощата и куриерите на същото, изпращат до различни редакции и институти в страната ревизионистична пропагандна литература.

Консулската служба разпространява в "Братство", орган на българското малцинство в Югославия. Във вестника са помествани статии, изопачаващи резултатите от Московското съвещание, клевети по изгонването на Синджилич, "лошото" отношение на нашите власти към югославските дипломати и други клеветнически материали. Секретарят на консулската служба Светомир Михайлович Николич раздавал безплатно броеве от в. "Нова Македония" на посетителите всяка сутрин.

Югославските дипломати, след изгонването на Владимир Синджилич, усилиха мерките за безопасност при срещите си с наши граждани. Временно преустановиха личните контакти с отделни лица до "изживяване" на случая.

Получени са многобройни данни, от които е видно, че органите на УДБ активно работят срещу нашата страна от собствена територия, чрез разпити на изменили на родината в Югославия и български граждани, пребивавали в Югославия по различни поводи; възлагане задачи на югославски граждани, посещаващи нашата страна, като гости, търговци, спортисти и използване смесените събори на българо-югославската граница за разузнавателни цели.

Изменниците на родината, отишли в Югославия, биват разпитвани от УДБ най-подробно по въпроси от военен, политически и стопански характер, независимо от това, какво отношение по-нататък ще бъде взето към тях.

Редица изменници, върнати официално от югославските власти, в показанията си пишат, че са разпитвани от УДБ в какъв род войска са служили, въоръжение и начин на обучение, къде и какви летища има у нас и самолети на въоръжение; има ли ракетни площадки в Рила и Пирин; как става свикването на новите набори - състав и роля на военномедицинските комисии; провеждана ли е у нас мобилизация - кога и на кои набори, къде е трябвало да се явят те в случай на такава; какви казарми има в градовете на Пиринска Македония; какви руди се копаят в мина "Елешница" и как се охранява рудникът. Събирали данни за отговорни партийни и административни работници в Благоевградски окръг и работниците от ДС.

УДБ не пропуска случай да проведе беседи с наши граждани, посетили Югославия, които най-често се превръщат в груби и брутални разпити. То често си служи със заплахи, изнудвания и ако не получи исканите от тях сведения, изгонва преждевременно нашите граждани от Югославия.

При пребиваването на наша гражданка в Югославия, предлагали ѝ да остане там. Заплашвали я, че след завръщането си, ако не говори хубави работи за Югославия, щели да ѝ забранят да я посещава втори път. Нашата гражданка се държала патриотично, поради което я предупредили да напусне Югославия в срок от 24 часа.

Наш гражданин, който посетил братята си в Югославия, бил разпитван в УДБ в Босилеград, с какви "задачи" е изпратен от ДС. За да си "признае" му предлагали 100,000 динара. Нашият гражданин се държал като патриот. Служителят от УДБ, след като му "припомнил" някои негови прояви в България като патриотичен човек, го предупредил веднага да напусне страната. От УДБ предлагали на братята му да ги прехвърлят нелегално в България, но те отказали категорично.

Български туристически групи, при пътуване през Югославия обикновено се придружават от хора на УДБ, които без да скриват положението си на такива, провеждат мерки за недопускане контакти с югославски граждани.

Като използват стремежа на нашето правителство да разширява търговските, културните и други връзки между двете страни, много югославски граждани идват в НРБ като гости, търговци, спортисти и др. Това обстоятелство се използва активно от югославското разузнаване, което на значителен брой от своите граждани поставя задачи от разузнавателен и пропаганден характер.

При това, нашите органи разполагат с данни, че под горните прикрития в страната се изпращат и служители от УДБ.

На свои близки в София гостувал служител в УДБ, изпращан в миналото два пъти нелегално в страната.

Югославски гражданин, преди да тръгне за България, бил извикан в УДБ, където му поставили задача да събира информация за обстановката у нас. Дали му 170 лева и телефона на югославското посолство в София.

На други югославски граждани, тръгващи за България, били поставени задачи да събират сведения за наличие на съветски войски у нас, готви ли се България за война, къде какви укрепления са строят и пр. Съветвани са, при възможност да посещават различни райони на страната.

Югославски гражданин доверил на свои близки в България, че при получаване документите си от УДБ, му била поставена задача да обърне особено внимание как се извършва проверка на багажа и документите на митницата и как е оборудвана самата.

От наблюдението на югославските търговци е установено, че много от тях се интересуват от въпроси, несвързани с търговската им дейност.

Водачът на югославска търговска делегация посетила редица електропромишлени заводи в страната не проявил интерес по търговски въпроси. Записвал си разговорите, водени в заводите и задавал почти едни и същи въпроси: колко работници има в завода, колко от тях са инженери, оборудването и капацитета на завода, какви нови изделия ще се внедряват в близките години, каква е средната работна заплата, какъв процент от храната в столовете се заплаща от предприятието;

четял и записвал съдържанието на филми и листовки за лошо качество.

Югославското разузнаване се стреми да използва връзките между спортистите от двете страни за свои цели. Обикновено югославските спортни екипи, преди да бъдат изпратени в страната, биват най-подробно обработвани и инструктирани от органи на УДБ. Наред с това, в техния състав редовно се включват и работници от УДБ.

За Универсиадата в София пристигна делегация в състав 67 души, от които 30 души най-различни ръководители.

Преди тръгването за България, ръководството на делегацията провело в Скопие семинар, на който бил разгледан въпроса за дейността и поведението им в София.

Състезателите били предупредени да не се срещат и разговарят с българи, да се движат групово, а за самостоятелни излизания из града, да искат разрешение от ръководството. Всяка вечер са правени проверки дали спортистите са се прибрали в определените им стаи.

Още с пристигането в София, ръководството на делегацията установило контакт с югославските дипломати, от които впоследствие получило помощ по контрола и наблюдението на състезателите.

Югославска състезателка предложила на наша гражданка да я свърже с югославски дипломат и да го уведомява по интересоващи го въпроси.

Масовото посещение на съборите по границата, както от крайграничното население, така и от вътрешността на двете страни, създава благоприятна обстановка за югославското разузнаване да провежда различни мероприятия от разузнавателен характер.

На тези събори, работници от УДБ и тяхна агентура установяват връзки с наши граждани, сред които водят враждебна ревизионистична пропаганда и в непринудени разговори се стремят да събират сведения по интересоващи ги въпроси за нашата страна.

7.-

УДБ провежда сериозна подготвителна работа за съборите. Преди събора в местността "Славчето", във Владички хан се е състояла конференция на началниците от УДБ в Ниш, Лясковец, Зрания, Босилеград и други градове, на която генерал ги инструктирал за мерките във връзка със събора.

В Ниш били изпратени много служители на УДБ от други градове, които разпитвали подробно искащите открити листове за събора, с кои български граждани ще се срещнат, къде работят и живеят и др. На отделни техни граждани поставяли задачи да изяснят на съборите отиват ли политемигранти и при какви условия са поставени да живеят в България, какви са отношенията между гранични войски и местното население, каква дейност провеждат органите на ДС край границата, има ли бивши четници в един крайграничен окръжен град и имената на такива, завърнали се в Югославия.

На един от съборите, наш гражданин бил отведен в югославския пост и разпитван от офицер и цивилен. Предупредили го, че при него ще изпратят човек, който трябва да укрие и по него да изпрати сведения за граничните застави и положението в ТКЗС.

Редица данни показват, че югославското разузнаване се стреми да вербова наши граждани за свои агенти.

През 1960 година на събора в местността "Златарево", същият наш гражданин бил извикан от представители на УДБ, които го разпитвали за партийни ръководители и служители от МВР. Поставили му задача да вербова посочени лица за сътрудници на УДБ.

Дейността на югославското разузнаване срещу нашата страна не се отличава съществено по своите методи, активност и настъпателност от тази на капиталистическите разузнавания.

Характерни негови черти са: стремеж да насажда недоверие към партийната линия, разбиване единството сред Партията и народа и печелене привърженици на титовия социализъм; ориентация към хора на науката и изкуството и обидени на Партията; бруталност, масовост и наглост в действията, особено от собствена територия.

ноември 1961 г.

ОТ ОТДЕЛ ИНСПЕКТОРАТ